

Список бібліографічних посилань

1. Кильмашкина Т. Н. Нарушение правопорядка в обществе как источник социальных конфликтов. *Труды Академии управления МВД России*. 2006. № 12 (декабрь). С. 55–60.
2. Конституція України від 28.06.1996 р. за № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30 (23.07.96). Ст. 141.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. за № 436-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11 (28.03.2003). Ст. 462.
4. Науково-практичний коментар до статті 5 Господарського кодексу України [Електронний ресурс] станом на 01.01.2016 р. Видавець: ЛІГА:ЗАКОН URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/KK003771?an=2> (дата звернення: 18.11.2020).
5. Шуміло О. М. Конституційне право громадян на земельну ділянку у новітньому періоді історії [Електронний ресурс]. *Форум права*. 2008. № 3. С. 551–555. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2008-3/08somnpi.pdf> (дата звернення: 18.11.2020).
6. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. за № 2768-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3. Ст. 27.
7. Водний кодекс України від 06.06.1995 р. за № 213/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 24 (13.06.95). Ст. 189.
8. Процевський В. О., Шуміло О. М. Водне право України: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 176 с.
9. Шуміло А. М. Проблемы ответственности за нарушение водного законодательства: дис. ... канд. юрид. наук; Украинская юридическая академия. Харьков, 1993. 171 с.
10. Екологічне право України. Особлива частина: навч. посіб. / О. М. Шуміло (кер. авт. кол.), І. В. Бригадир, В. А. Зуєв та ін.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. 2-ге вид., змін.; за заг. ред. О. М. Шуміла. Харків, 2017. 384 с.

Одержано 23.03.2021

УДК 342:343.121.5

Олена Геннадіївна ЮШКЕВИЧ,

кандидат юридичних наук, доцент,

Харківський національний університет внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0024-6070>

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФІЛАКТИЧНОГО ОБЛІКУ НЕПОВНОЛІТНІХ

Профілактичний облік дітей – це комплекс заходів із взяття на облік, наповнення та підтримання в актуальному стані баз даних, що

входять до єдиної інформаційної системи МВС, стосовно дітей, щодо яких здійснюється профілактична робота [1].

З метою здійснення заходів індивідуальної профілактики щодо дитини поліцейський підрозділу ювенальної превенції (далі - підрозділу ЮП) заводить обліково-профілактичну справу (далі - ОПС) та вносить відомості про взяття на профілактичний облік до відповідної інформаційної підсистеми, що входить до єдиної інформаційної системи МВС, дітей, щодо яких поліцейські ЮП здійснюють профілактичну роботу, яка включає: проведення ознайомлювальних, попереджувальних і виховних бесід з дитиною за місцем проживання, навчання або роботи не рідше одного разу на місяць; проведення ознайомлювальних, попереджувальних бесід з батьками дитини, її законними представниками, членами сім'ї з метою усунення причин і умов, які спонукали до вчинення адміністративного чи кримінального правопорушення; складання плану заходів з індивідуальної профілактики на основі вивчення матеріалів характеристик, індивідуально-психологічних особливостей дитини тощо [1].

Загальний порядок профілактичного обліку дітей підрозділами ювенальної превенції Національної поліції України регламентовано Інструкцією з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України [1]. Процес профілактичного обліку дитини підрозділами ювенальної превенції можна поділити на три етапи:

1) взяття на профілактичний облік дитини та заведення обліково-профілактичної справи;

2) профілактичний облік дитини (застосування до дитини заходів індивідуальної профілактики) та ведення обліково-профілактичної справи;

3) зняття (зміну) з профілактичного обліку дитини та закриття обліково-профілактичної справи [2].

Під час першого етапу профілактичного обліку дитини за наявності підстав для взяття дитини на профілактичний облік поліцейський підрозділу ЮП у триденний строк виносить постанову про взяття на профілактичний облік дитини та заведення обліково-профілактичної справи, яку затверджує начальник територіального (відокремленого) підрозділу ГУНП. ОПС реєструється в журналі реєстрації обліково-профілактичних справ дітей, взятих на профілактичний облік, який ведеться в електронній формі.

Під час заведення ОПС поліцейський підрозділу ЮП зобов'язаний повідомити дитину, її батьків чи інших законних представників про взяття дитини на профілактичний облік, провести ознайомлювальну бесіду і роз'яснити умови перебування на обліку в поліції, за

результатами якої дитина та її батьки чи інші законні представники ставлять свій підпис у повідомленні.

Про взяття дитини на профілактичний облік і заведення ОПС поліцейський підрозділу ЮП письмово повідомляє відповідний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, а про дитину, узятую на профілактичний облік також відповідну службу у справах дітей.

Другий етап передбачає ведення профілактичного обліку шляхом застосування до дитини заходів і засобів індивідуальної профілактики вчинення нею правопорушень. Види таких заходів і засобів обираються поліцейським ювенальної превенції самостійно з огляду на обставини, за яких дитину взято на профілактичний облік, її психологічно-вікові особливості тощо.

Поліцейський підрозділу ЮП вносить інформацію до відповідної інформаційної підсистеми бази даних, що входить до єдиної інформаційної системи МВС, про взяття на профілактичний облік та зняття з профілактичного обліку дітей, щодо яких заведено ОПС.

На автоматизованому обліку дитина перебуває лише за однією категорією обліку, ступінь пріоритетності якої визначається поліцейським підрозділу ЮП за принципом – кримінальне правопорушення поглинає адміністративне правопорушення.

Профілактичний облік дітей із заведенням ОПС триває строком один рік з моменту взяття на облік, якщо інше не передбачено вироком суду, який набрав законної сили.

Третій етап передбачає зняття з профілактичного обліку дитини та закриття обліково-профілактичної справи. За наявності підстав для зняття дитини з профілактичного обліку поліцейський підрозділу ЮП протягом однієї доби: виносить постанову про зняття (зміну) з профілактичного обліку дитини та закриття ОПС, яку затверджує начальник територіального (відокремленого) підрозділу ГУНП; вносить відповідні корективи до електронної картки інформаційної підсистеми бази даних, що входить до єдиної інформаційної системи МВС, із обранням підстави зняття (зміни) відповідно до довідника електронної картки; письмово повідомляє батьків, законних представників, інші органи і служби, які раніше були інформовані про взяття дитини на профілактичний облік.

Закриті ОПС зберігаються в територіальних (відокремлених) підрозділах ГУНП протягом двох років, після чого знищуються. Після знищення ОПС працівники, які виконали цю роботу, затверджують факт знищення підписами в акті, а в журналі реєстрації ОПС узятих на профілактичний облік дітей роблять відмітки про знищення справ із зазначенням номера акта і дати його реєстрації.

Слід констатувати, що, не дивлячись на детальну регламентацію особливостей профілактичного обліку дитини у вказаній вище інструкції, поліцейські підрозділів ЮП допускають певні порушення. Так, за результатами моніторингу додержання прав дітей інспекторами з ювенальної превенції Конотопського відділу поліції ГУНП в Сумській області, яку проводив Регіональний представник Уповноваженого ВРУ з прав людини в Сумській області, виявлено, що, наприклад, 1) не завжди долучаються такі документи: матеріали, що містять відомості про підстави взяття на профілактичний облік, характеристики з місця проживання, навчання або роботи дітей, та акти обстеження житлових умов дітей; 2) оскільки ОПС, що завершилися не зберігаються, не можливо встановити додержання строків зняття дитини з профілактичного обліку інспекторами ювенальної превенції, а саме протягом однієї доби, та не можливо встановити факту складання та зміст постанови про зняття (зміну) з профілактичного обліку дитини і закриття обліково-профілактичної справи. Відсутні акти, що затверджують факт знищення будь-яких ОПС; 3) плани заходів індивідуальної профілактики, недооформлені – у деяких ОПС відсутні записи про проведення профілактичних заходів протягом останніх двох місяців; 4) встановлені факти порушення строків для винесення постанови про взяття на профілактичний облік дитини та заведення обліково-профілактичної справи; 5) станом на день моніторингу наявні 2 ОПС дітей, які 2 і більше разів самовільно залишили сім'ю, однак, всупереч вимогам п. 4 Розділу 4 згаданої вище Інструкції, відомості про внесення відповідних подань до органу освіти і науки в матеріалах ОПС відсутні. За результатами моніторингу буде підготовлено звіт та направлено відповідні акти реагування [3].

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18#Text> (дата звернення: 30.03.2021).

2. Зеленський Є. С., Карпенко О. М. Особливості облікової діяльності поліцейських ювенальної превенції. URL: http://www.lsej.org.ua/7_2020/69.pdf.

3. Результати моніторингу додержання прав дітей інспекторами з ювенальної превенції Конотопського відділу поліції ГУНП в Сумській області. URL: <https://www.ombudsman.gov.ua/ua/all-news>.

Одержано 07.04.2021